

ОГЛЯД ЗБИТКІВ ВІД ВІЙНИ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

Непряма оцінка пошкоджень

Другий випуск

10 листопада 2022

ВСТУП: \$6,6 МІЛЬЯРДІВ ДОЛАРІВ США ЗБИТКІВ ВІД ВІЙНИ

Повномасштабна війна РФ проти України йде вже дев'ятий місяць. Українські сільгоспвиробники роблять усе можливе, щоб продовжувати виробництво і забезпечувати продовольчу безпеку України та світу. Вже завершилася збиральна кампанія озимих культур, у тому числі пшениці – ключового продукту в Україні. Крім того, вже проведені перші репрезентативні опитування фермерів, розташованих у постраждалих регіонах, що дозволяють провести нові оцінки пошкоджень та збитків.

Це другий випуск регулярного Огляду збитків від війни в сільському господарстві України, в якому представлено оцінки станом на 15 вересня 2022 року. Використаний підхід до розрахунків базується на методології швидкої оцінки пошкоджень від Світового банку і ФАО¹. Цей Огляд буде доповнений Оглядом втрат від війни у сільському господарстві та Оцінкою потреб для відновлення сільського господарства України.

Пошкодження – це грошова вартість матеріальних активів, які були знищені (та вкрадені) або частково

пошкоджені (але все ще придатні для ремонту або відновлення) через військові дії та окупацію. Натомість втрати – це недоотриманий дохід, наприклад, від незасіяних полів, нижчої врожайності і збільшених виробничих витрат.

**ТАБЛИЦЯ 1. РОЗМІР ПОШКОДЖЕНЬ ЗА
КАТЕГОРІЯМИ**

Категорія	Загальна вартість, млн дол. США
Сільськогосподарська техніка	2 885,4
Складські приміщення	1 062,5
Тваринництво	362,5
Багаторічні культури	348,7
Фактори виробництва (пальне, добрива, ЗЗР)	95,4
Вироблена продукція	1 872,0
Всього	6 626,8

¹ GFDRR, World Bank Group, European Union, United Nations. 2017. *Agriculture, Livestock, Fisheries & Forestry. PDNA Guidelines Volume B* 49 pp. <https://www.gfdr.org/en/publication/post-disaster-needs-assessments-guidelines-volume-b-2017>

Conforti, P., G. Markova, and D. Tochkov. "FAO's methodology for damage and loss assessment in agriculture." *FAO Statistics Working Paper Series (FAO) eng no. 19-17 (2020)*. <https://www.fao.org/3/ca6990en/CA6990EN.pdf>

ЗАГАЛЬНИЙ ПІДХІД

До закінчення війни неможливо точно розрахувати обсяг пошкоджень, котрих зазнав український агросектор. Відтак, у цьому звіті ми спираємося на непрямі методи оцінки пошкоджень. Цей підхід передбачає визначення територій, що постраждали від активних бойових дій, обсяг ресурсів, розташованих на таких територіях на момент повномасштабного вторгнення РФ та використання коефіцієнтів пошкоджень, що визначаються окремо для кожного регіону та категорії пошкоджених активів.

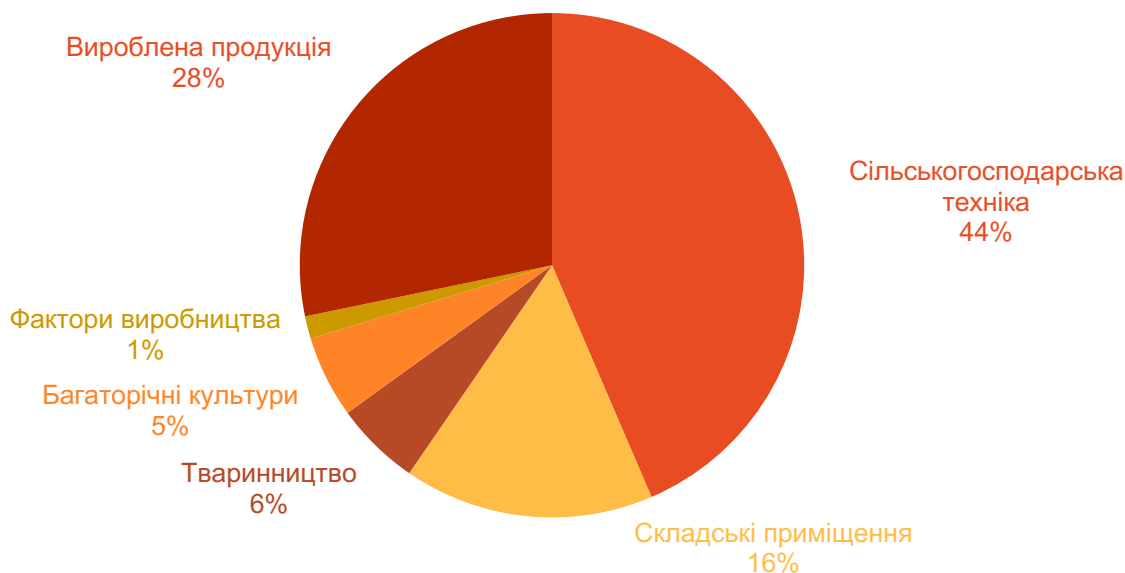
Для розрахунку коефіцієнтів збитків для кожної категорії пошкоджених активів ми використовуємо дані опитування, проведеного на замовлення команди Світового Банку в Україні зі швидкої оцінки завданої шкоди та потреб у відновленні компанією IPSOS. Опитування охоплює чотири області – Київську, Сумську, Чернігівську та Харківську. Спираючись на подібність територій, які постраждали від війни, ми використовуємо оцінки Харківської області як проксі для Донецької області, а оцінки Київської – як проксі для Миколаївської області. Для всіх інших регіонів, які постраждали від війни (Запорізької, Херсонської та Луганської областей) ми використовуємо той самий підхід, що й у попередньому випуску. Детальніший опис методології та припущень доступний на сайті Центру досліджень продовольства та землекористування.

На відміну від минулого випуску Огляду – у поточному огляді ми не враховуємо пошкодження земельних та іригаційних ресурсів, а також – збитки, що викликані неможливістю зібрати озимі культури (1,4 млрд дол. США), які були перенесені з категорії пошкоджень до категорії непрямих збитків та включені у відповідний Огляд.

РЕЗУЛЬТАТИ

Порівняно з попереднім випуском, сума пошкоджень у якому становила 4,3 млрд дол. США станом на перше червня – поточна сума пошкоджень зросла на **2,3 млрд дол. США** і становить **6,6 млрд дол. США**, або 23% від всієї вартості активів в українському сільському господарстві. Порівнюючи пошкодження за одними і тими ж категоріями активів (виключаючи пошкодження земельних ресурсів та озимих насаджень з попереднього випуску Огляду) – ми спостерігаємо **збільшення** вартості пошкоджень, завданих сільськогосподарським активам **більш ніж утричі**, порівняно з минулим випуском Огляду. Цей результат в основному спричинений новими даними опитування, які демонструють, що рівень пошкоджень є значно вищим, ніж припускалося в попередній версії наших оцінок.

МАЛЮНОК 1. СТРУКТУРА ПОШКОДЖЕНЬ ЗА КАТЕГОРІЯМИ

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ТЕХНІКА

2,9 МЛРД ДОЛ. США ПОШКОДЖЕНЬ

Сільськогосподарська техніка – це категорія активів, що зазнала найбільших пошкоджень внаслідок війни. За нашими оцінками, 84,2 тис. одиниць техніки та устаткування (11% наявних до 24 лютого) повністю або частково пошкоджені, а вартість їх заміни складає 2,9 млрд дол. США. У розрахунках вартості пошкодженої техніки ми керуємося принципом “відновлювати краще, ніж було” (*“build back better”*), і припускаємо заміну техніки новою в тих випадках, коли вона не підлягає ремонту.

ВТРАЧЕНА ВИРОБЛЕНА ПРОДУКЦІЯ

1,9 МЛРД ДОЛ. США ПОШКОДЖЕНЬ

Зернові, олійні та інша вироблена сільськогосподарська продукція – це активи, що втрачаються не лише внаслідок фізичного пошкодження через активні бойові дії, а й через організоване розкрадання загарбниками. На жаль, через обмеження в оригінальному опитувальнику ми не можемо розділити ці дві причини втрати виробленої продукції, відтак – наводимо об'єднану оцінку викраденої та втраченої продукції. Відповідно до даних опитування для Харківської області (єдиній області, охопленій опитуванням, яка на момент опитування понад три місяці потерпала від наземних боїв та окупації), ми можемо зробити висновки, що частка знищених або викрадених зернових та олійних культур відповідає частці сільськогосподарських угідь у області, що знаходилися під окупацією РФ. Для оцінки обсягу та вартості викраденої та знищеної продукції для кожної з постраждалих областей ми використали розрахунковий обсяг зернових та олійних культур, що знаходилися на території області на момент вторгнення, а також – частку сільськогосподарських угідь у області, що потрапили під тимчасову окупацію. Відтак, внаслідок повномасштабного вторгнення було знищено або викрадено 2,8 млн тон зернових та 1,2 млн тон олійних культур, загальною вартістю у 1,87 млрд дол. США.

ЗЕРНОСХОВИЩА

1,1 МЛРД ДОЛ. США ПОШКОДЖЕНЬ

Результати опитування демонструють, що частка пошкоджених та зруйнованих зерносховищ є суттєво вищою, аніж припускалося у попередньому випуску

Огляду. Порівнюючи з попереднім випуском Огляду – вартість ремонту та відбудови зерносховищ зросла на 790 млн дол. США. Частка пошкоджених сховищ суттєво перевищує частку сільськогосподарських земель, що знаходилися в зоні бойових дій та під окупацією. Якщо на момент дослідження 37,5% сільськогосподарських угідь Харківської області та 37,4% зерносховищ регіону перебували під окупацією, то, за результатами опитування, у Харківській області було зруйновано 51% сховищ і ще 10% – пошкоджено.

Найвірогіднішим поясненням непропорційності пошкоджень зерносховищ є те, що територія зерносховищ може слугувати схованкою для військової техніки і таким чином ставати мішенню для артилерії. У цьому випадку можуть бути пошкоджені навіть сховища, розташовані, за десятки кілометрів від безпосередньої лінії розмежування.

Загалом було пошкоджено або знищено зерносховищ сукупною ємністю 9,4 млн тон. одночасного зберігання. Цей обсяг втрачених потужностей зберігання не враховує потужності, які залишаються недоступними через тимчасову окупацію. Орієнтовна вартість ремонту пошкоджених та заміни знищених зерносховищ наближається до 1,1 млрд дол. США.

ТВАРИННИЦТВО ТА БДЖІЛЬНИЦТВО

362,5 МЛН ДОЛ. США ПОШКОДЖЕНЬ

Свійські тварини гинуть не лише безпосередньо від активних бойових дій, але й від обмеженого фізичного доступу на ферми, ускладнення закупівлі кормів та надання ветеринарних послуг. Орієнтовна кількість тварин, які загинули внаслідок агресії РФ становить майже 400 тис. бджолосімей, 95 тис. голів кіз та овець, 212 тис. голів великої рогатої худоби, 507 тис. свиней та майже 11,7 млн. голів птиці. Оціночна вартість втрачених ресурсів тваринництва та бджільництва становить 362,5 млн дол. США.

БАГАТОРІЧНІ НАСАДЖЕННЯ

349 МЛН ДОЛ. США ПОШКОДЖЕНЬ

На постраждалих територіях знищено понад 14,3 тис. га багаторічних насаджень. Вартість закладання такого обсягу багаторічних насаджень становить 348,7 млн дол. США.

ФАКТОРИ ВИРОБНИЦТВА

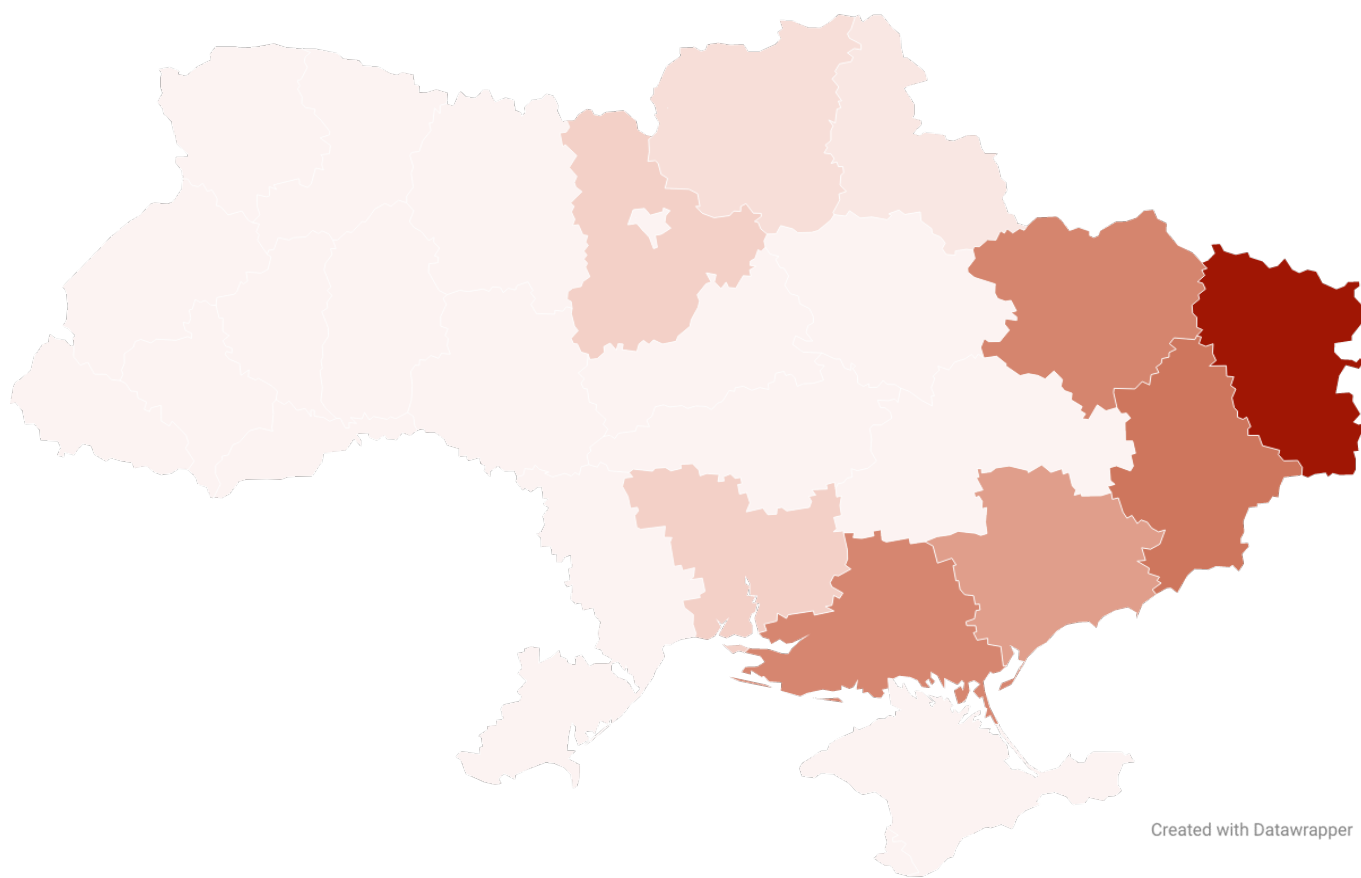
95,4 МЛН ДОЛ. США ПОШКОДЖЕНЬ

Як і вироблена продукція, фактори виробництва втрачається і через активні бойові дії і внаслідок крадіжок. Враховуючи структуру дослідження, ми не можемо розрізнити ці категорії. Загалом, за нашими

оцінками знищено та викрадено 0,6 тис. тон засобів захисту рослин (ЗЗР), 124 тис. тон добрив та 11,5 млн літрів палива.

Загальна вартість пошкоджених / викрадених матеріалів становить 95,4 млн дол. США.

МАЛЮНОК 2. РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ЗБИТКІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

Автори відповідальні за зміст їх публікацій. Висловлені у цій публікації погляди та точки зору не відображають позицій залучених організацій.

Автори:

Роман Нейтер, Марія Богонос, Олег Нів'євський, Олександра Макаренко та Валентин Литвинов
Центр досліджень продовольства та землекористування Київської школи економіки (KSE Агроцентр)

agrifood@kse.org.ua
kse.ua

Подяка:

Цей проєкт здійснюється за підтримки Організації сільського господарства та продовольства Організації Об'єднаних Націй, світового Банку та Європейського банку реконструкції та розвитку.